

■ §19.(47) Når et musikalsk værk fremføres med en tekst, der er udgivet, er det tilladt til brug for tilhørerne at gengive teksten i koncertprogrammer o.lign.(48) Forfatteren har krav på vederlag, hvis der af programmet fremstilles mere end 300 eksemplarer.(49)

Enkelte udgivne sangtekster kan frit(50) gengives i mindre sanghæfter, der er fremstillet alene til brug for deltagerne i et bestemt møde eller en serie møder.

■ §20. Et udgivet værk, som ikke er et sceneværk eller filmværk, kan fremføres offentligt i følgende tilfælde:

a. ved gudstjeneste;

b. ved undervisning;(51)

c. ved lejligheder, hvor tilhørere eller tilskuere har adgang uden betaling, for så vidt fremførelsen af værker som de her omhandlede ikke er det væsentlige ved den pågældende foranstaltning(52) og denne ikke finder sted i erhvervsøjemed;(53)

d. ved lejligheder, hvor den, der udfører værket, eller – ved udførelse af flere – alle de medvirkende gør det vederlagsfrit(54) og fremførelsen sker i velgørende,(55) folkeoplysende eller andet almennyttigt øjemed.

■ §21.(56) Når fremførelse eller fremvisning af et værk indgår i en dagsbegivenhed og denne gengives på film, i radio, fjernsyn eller ved overføring ved hjælp af kabelanlæg, kan værket medtages i det omfang, det sker som et naturligt led i gengivelsen af dagsbegivenheden.(57)

■ §22.(58) Har Danmarks radio eller radiofonierne på Færøerne og i Grønland i medfør af aftale med en organisation, som omfatter en væsentlig del af danske ophavsmænd til en bestemt art af værker, ret til at udsende de af organisationen repræsenterede værker, må radiofonien mod ydelse af vederlag tillige udsende udgivne værker af tilsvarende art af ophavsmænd, som ikke repræsenteres af organisationen. Denne

bestemmelse gælder ikke for sceneværker og heller ikke for andre værker, hvis ophavsmanden har nedlagt forbud mod værkets udsendelse.

Bestemmelsen i stk 1 finder tilsvarende anvendelse, når ophavsmanden til et kunstværk har overdraget et eller flere eksemplarer af værket til andre.

Radio- eller fjernsynsforetagender kan til brug i deres udsendelser optage værker på bånd, film eller andre indretninger, der kan gengive dem, under forudsætning af, at de har ret til at udsende de pågældende værker.(59) Retten til at gøre således optagne værker tilgængelige for almenheden afhænger af de i øvrigt gældende regler.

Ved kgl anordning kan der gives nærmere forskrifter om vilkårene for at foretage sådanne optagelser og om brugen og opbevaringen af disse.

■ §23. Når et litterært eller musikalsk værk er udgivet,(60) kan udgivne eksemplarer spredes videre(61) eller fremvises offentligt. Dog kan musikallier(62) ikke uden ophavsmandens samtykke spredes til almenheden gennem udlejning.

Der sker ikke ved bestemmelsen i stk 1 nogen indskrænkning i forfatterens ret til vederlag for det gennem bibliotekerne stedfindende offentlige udlån af bøger, jfr lovbekendtgørelse nr 128 af 16. april 1959, § 7, stk 2 b.(63)

■ §24. Forhandlinger i folketinget, kommunalbestyrelserne og andre valgte offentlige myndigheder, i retssager(64) og på offentlige møder, som afholdes til drøftelse af almene spørgsmål, kan gengives uden ophavsmandens samtykke. Ophavsmanden har dog eneret til at udgive samlinger af sine egne indlæg.

Bestemmelsen i stk 1 gælder også for diskussionsudsendelser i radio

47) Ved L 73 174 ophævedes den tidligere § 19, stk 1, hvorefter udgivne mindre digte eller dele af digte, når de var sat i musik, mod vederlag måtte gengives som tekst til musikværket og fremføres offentligt. Denne regel var ikke stemmende med Bernerkonventionens Paris-tekst.

48) Bestemmelsen kan formentlig foruden ved koncertprogrammer finde anvendelse på sangtekster o.lign til brug ved bestemte kirkelige højtideligheder. – U 13 729: Til koncertprogrammer kunne ikke henregnes »tekstprogrammer«, indeholdende en række digte, beregnet for en hel tourné, men af hvis indhold kun enkelte sange blev sunget ved hver koncert. – U 29 118: Radio-ugeblade ikke henregnet til koncertprogrammer.

49) Bestemmelsen har meget ringe praktisk betydning.

50) Dvs uden at forfatterne har krav på vederlag.

51) U 36 836: En forening af danselærere afholdt i Odd Fellow Palæets store sal en danseaften for medlemmernes elever og bekendte, ved hvilken lejlighed forskellige musikstykker spillede, til hvilke »Koda« havde opførelsesretten; antaget at fremførelsen efter hele aftenens præg ikke kunne anses at være sket som led i en undervisning. – Jfr også U 54 862 (cit i note 14).

52) Herved udelukkes f.eks parkkoncerter med fri adgang fra at falde ind under § 20 c, cfr eksempelvis vagtparaden og andre militærparader.

53) Erhvervsøjemedet kan være direkte eller indirekte, jfr U 52 269 om udsendelse af musik fra højtalere til arbejdere på en fabrik (cit ovf note 18). Se også U 35 116: Beskyttede værker udsendes gennem højtalere på en offentlig fjerkræudstilling i Ålborg; da der i udstillingskataloget fandtes angivelse af salgspriser for flere af de udstillede dyr, antoges udstillingen og dermed udførelsen af musikstykkerne at have tjent privat erhvervsøjemed.

54) At positive udlæg runderes betragtes ikke som vederlag, jfr Hartvig Jacobsen 188.

55) U 44 407 Ø: Der kunne ikke afgiftsfrit fremføres musikværker ved Nakskov kommunes fugleskydningsfest, hvis overskud henlagdes til fornyelse af det kommunale anlægs musiktribune, idet man ved festen tilsigtede at skaffe kommunen midler til fremme af egne formål. – U 33 732: På en af en forening afholdt offentlig basar, hvortil der ikke toges entré, opførtes beskyttede værker af et af medlemmer af foreningen bestående orkester, som intet vederlag modtog; da der imidlertid ved basarafholdelsen tilsigtedes at opnå økonomisk udbytte for foreningen til fremme af dens egne formål, antoges foreningen erstatningspligtig.

56) Den oprindelige formulering af bestemmelsen ændret ved L 73 174 på grund af en ændring i Bernerkonventionens Paris-tekst.

57) Bestemmelsen kan kun undtagelsesvis få betydning for kunstværker, dels fordi disse normalt kan vises i medfør af § 25, stk 1, der også tillader eksemplar fremstilling i et vist omfang, dels fordi medtagelsen af en del af et kunstværk i en film eller en fjernsynsreportage ofte vil være stridende mod reglen i § 3, stk 2.

58) Reglen er baseret på art 11 bis i Bernerkonventionen, hvorefter det er forbeholdt unionslandenes lovgivning af fastsætte betingelserne for udøvelsen af ophavsmandenes udelukkende ret til at tillade offentliggørelse af deres værker ved radiospredning, dog således at disse betingelser nøje begrænses til det land, der har fastsat dem, og således at der i intet tilfælde gøres indgreb i ophavsmandenes droit moral eller deres ret til en retfærdig godtgørelse, der i mangel af mindelig overenskomst fastsættes af en dertil kompetent myndighed. Bestem-

melsen i stk 2 er tilkommet ved L 73 174 og har sammenhæng med den samtidig foretagne ændring i § 25, se herom note 65. – Om bestemmelsen i § 22, stk 1, se Svante Bergström: Program för Upphavsretten (i Rättsvetenskapelige Studier ägnade Minnet av Philip Hult (Uppsala 1960)). U 74 1019 H: Radioen kunne gengive en journalists bladartikel, der for en væsentlig del var formet som en dialog, idet artiklens journalistiske præg ikke adskilte sig fra litterære værker, der omfattes af overenskomsten mellem radioen og Dansk Forfatterforening, og da artiklen ikke kunne anses som et sceneværk.

59) Reglen bygger på Bernerkonventionens art 11 bis stk 3 om radioens såkaldte »efemære« indspilninger. Det er forbeholdt unionslandene at fastsætte regulerende bestemmelser med hensyn til midlertidigt prægede optagelser, som foretages af radiospredningsinstitutioner ved deres egne hjælpemidler og til brug for deres egne udsendelser. Sådanne optagelser, der har en ekceptionelt dokumentarisk karakter kan tillades opbevaret i officielle arkiver. Se om bestemmelsen Svante Bergström i NIR 62 30 ff.

Om Danmarks Radios ret til at foretage optagelser før lovens ikrafttræden, se U 61 341 H.

Hovedbetingelsen for retten til at foretage optagelser i henhold til § 22, stk 2, er at radiofonien har »ret til at udsende de pågældende værker«. Dette må betyde, at der skal foreligge samtykke fra ophavsmanden til udsendelsen eller anden på ophavsretslovgivningen beroende hjemmel til denne. Den i stk 3 omtalte anordning er ikke udstedt.

60) Jfr § 8, stk 2.

61) En forfatter eller komponist kan dog formentlig under visse omstændigheder hindre udlån eller udleje ved påtryk af et forbud på værket, jfr U 30 416 H: Forfatteren Peter Freuchen udgav en bog »Nordkaper« og aftalte med forlæggeren, at hvert eksemplar skulle forsynes med påtryk om, at bogen ikke måtte udlånes eller udlejes af biblioteker, læseselskaber, foreninger o.l. En boghandler erhvervede eksemplarer fra forlaget og udlånte i strid med forbudet bogen til sine kunder. Et nedlagt fagedforbud mod udlånet blev anset for berettiget, cfr dommen i U 35 1066 H. Se i øvrigt Hartvig Jacobsen: Forlagsretten 45 ff. – I den af folketingsudvalget til behandling af forslaget til lov om ophavsret den 27. april 1961 afgivne betænkning er det udtalt, at bestemmelsen i § 23, stk 1, efter udvalgets opfattelse ikke afskærer en forlægger eller forfatter fra at indføre et forbud mod udleje eller udlån af værket, men at et sådant forbud alene vil kunne håndhæves efter almindelige aftaleregler. – U 43 B 1, Torben Lund: Bogudlån og bogudleje autorretligt bedømt. – §§ 23, stk 1, og 25, stk 1, er udtryk for det såkaldte konsumptionsprincip, se herom M Koktvedgaard i Tidsskrift utgivet af Juridiska Föreningen i Finland, hæfte 4, 70 227–43. U 75 30 H: En billedbog, indeholdende en sammenhængende beretning om en sommerfugls udvikling, uden tekst – hvis billeder ubestridt nød beskyttelse som kunstværker – ansås også beskyttet som et litterært værk. Anvendelse af bogen i fjernsyn, ledsaget af en mundtlig forklarende tekst, måtte anses som en fremførelse og rakte dermed ud over en blot offentlig fremvisning som hjemlet i §§ 23, stk 1 og 25, stk 1, jfr om dommen Trolle i U 75 B 108–112.

62) Jfr note 48.

63) Bestemmelsen i den i stk 2 nævnte lbkg er afløst af § 19 i L 75 314 (26.6.).

64) Jfr U 1891 815: »Forhandlinger i retssager« antaget ikke at omfatte parternes skriftlige indlæg.